

ANONİM ŞİRKETLERDE ŞARTA BAĞLI SERMAYE ARTIRIMI

Soner ALTAŞ*

Öz

Bilindiği üzere, anonim şirketler için bedelli ve bedelsiz olmak üzere iki çeşit sermaye artırımı yöntemi bulunmaktadır. Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ile birlikte, sayılan klasik yöntemlere ilave olarak, şarta bağlı sermaye artırımını (ŞSA) adı altında üçüncü bir yöntem getirilmektedir. Bu yöntemde, anonim şirket genel kurulu, yeni çıkarılan tahviller veya benzeri borçlanma araçları nedeniyle, şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanlara veya çalışanlara, esas sözleşmede değiştirme veya alım haklarını kullanarak yeni payları edinmek hakkı sağlamak suretiyle, sermayenin şarta bağlı artırılmasına karar verebilecektir. Bu çerçevede, şirketin sermayesi, değiştirme ve alım hakları kullanıldıkça artacaktır. Dolayısıyla, şarta bağlı sermaye artırımını, muayyen sermaye sisteminin de bir istisnasını teşkil edecektir. Bu yönleriyle, ŞSA, anonim şirketlere sermaye sağlayan önemli finansman araçlarından birisi olacaktır.

I. GİRİŞ

Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda yer verilen ve anonim şirketin benimsenen klasik ilkeleri ile pek bağdaşmayan düzenlemelerden birisi de “Şarta Bağlı Sermaye Artırımı(ŞSA)”dır. ŞSA, yeni çıkarılacak tahvillerin ve benze-

---

* Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Müfettişi

ri borçlanma araçlarının alacaklılarının şirketin pahasahiplerine dönüşmelerini amaçlayan bu yolla şirkete sermaye sağlayan, yani finansmana yardımcı olan ve çalışanlar için pay senedi çıkarılmasına olanak veren bir sermaye artırımı yöntemidir. ŞSA, muayyen sermaye sisteminin bir istisnasını oluşturacaktır. Bu usulde sermaye, uzun sayılabilecek bir süre içinde, değiştirme ve alım hakları sahipleri tarafından kullanıldıkça, damla damla artacaktır. Başka bir deyişle, sermayeyi, üçüncü kişilerin kendilerine tanınan alım ve değiştirme haklarını kullanmaları artıracaktır. Her hak kullanımında arttığı için de, sermaye değişken olacaktır. Bu tür artırımda, genel kurul kararı sermayeyi artırmamakta, esas sözleşmede, kanunda sayılmış kişilere değiştirme veya alım haklarını kullanmak yolu ile yeni payları edinmek hakkı sağlamak suretiyle, sermayenin şarta bağlı artırılmasına karar vermektedir. Yani, genel kurul sermayeyi artırmamakta, sermayenin artmasını alım ve değiştirme haklarının kullanılmasına şartına tâbi kılmakta; bu düzeni kuran esas sözleşme hükmünü kabul etmektedir. Kayıtlı sermaye sisteminin aksine ŞSA' da genel kurul yönetim kuruluna herhangi bir yetki devrinde de bulunmamaktadır. Artırımın gerçekleşme zamanı üçüncü kişilerin kararına, yani şarta bağlı kalmaktadır (Komisyon Raporu, m.463).

Hali hazırda, anonim şirketlerin yabancı olduğu bu sermaye artırımı türü, Tasarıda ayrıntılı hükümlerle düzenlenmiştir. Dolayısıyla, çalışmamızın konusunu, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nda öngörülen şarta bağlı sermaye artırımını oluşturacaktır.

II. ŞARTA BAĞLI SERMAYE ARTIRIMI (ŞSA)

II.a. Şarta Bağlı Sermaye Artırımının Koşulları

Anonim şirketlerde şarta bağlı sermaye artırımına gidebilmek için, şirket esas sözleşmesinde bir hüküm bulunması ve bu konuda bir kararın alınması gerekecektir. Tasarının 463üncü maddesine göre, şarta bağlı sermaye artırımını-

na karar verme yetkisi şirket genel kuruluna tanınmıştır. Genel kurul bu yetkisini başka bir organa devredemeyecektir. Bu manada, anonim şirket genel kurulu, yeni çıkarılan tahviller veya benzeri borçlanma araçları nedeniyle, şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanlara veya çalışanlara, esas sözleşmede değiştirme veya alım haklarını kullanarak yeni payları edinmek hakkı sağlamak suretiyle, sermayenin şarta bağlı artırılmasına karar verebilecektir(TTKT, m.463/f.2).

Ancak, hemen belirtelim ki, esas sözleşmede yer alması gereken hüküm, her ŞSA'na uygulanabilecek genel bir hüküm olmayacaktır. Dolayısıyla, her ŞSA için, ona özgü olan ayrı bir esas sözleşme hükmü tesis edilecektir ¹. Diğer bir deyişle, bir ŞSA tamamlanınca, ona ilişkin esas sözleşme maddesi hükmünü tamamladığı için esas sözleşmeden çıkarılacak, yeni bir ŞSA'na gidilmesi durumunda yeni bir esas sözleşme hükmünün tesis edilmesi gerekecektir. Bu yönüyle de, genel kurulun alacağı karar bir esas sözleşme değişikliği niteliğinde olacaktır(Komisyon Raporu, m.463).

Tasarının 465inci maddesinde, belirli bir tertip ŞSA'nın dayanağını oluşturacak esas sözleşme hükmünün zorunlu içeriği gösterilmiştir. Bu çerçevede, ŞSA'nın türüne, yani sadece değiştirme ya da alım haklarına olanak tanınmasına veya her iki hakka da yer verilmesine göre, aşağıda belirtilen kayıtların şirket esas sözleşmesinde bulunması gerekecektir(TTKT, m.465/f.1):

- a. Şarta bağlı sermaye artırımının itibarî değeri ²,
- b. Payların sayıları, itibarî değerleri, türleri,
- c. Değiştirme veya alım hakkından yararlanabilecek gruplar ³,

¹ Tasarının 465nci maddesine ilişkin gerekçede “Her ŞSA için ayrı, ona özgü bir esas sözleşme maddesine gerek vardır. Bir tertip artırımda dayanak olan esas sözleşme hükmü o tertip artırım tamamlanınca işlevsiz ve konusuz hâle gelir. Hüküm ifade etmez. Bu sebeple esas sözleşmeden silinir. Yeni bir tertip artırım için genel kurul esas sözleşme değişikliği yolu ile yeni bir esas sözleşme maddesi kabul eder. Bu madde de ikinci tertibin dayanağı olur.” denilmiştir.

² “500.000 TL” ya da “şirket esas sermayenin yarısı kadar” gibi. (Komisyon Raporu, m.465)

³ “Şirketin veya şirketin bağlı şirketi olan X'in ... yılında çıkaracağı değiştirilebilir tahvillerinin sahipleriyle, ihraç edilecek alım haklarının sahibi olan şirketimiz çalışanları” gibi. (Komisyon Raporu, m.465)

d. Mevcut paysahiplerinin rüçhan haklarının kaldırılmış bulunduğu ve bunun miktarı,

e. Varsa, ŞSA ile oluşacak olan belli pay gruplarına tanınacak imtiyazlar,

f. Yeni nama yazılı payların devrine ilişkin sınırlamalar⁴

Gene, Tasarıya göre, tahviller ve benzeri borçlanma araçlarına bağlı değiştirme ve alım hakları içeren tahviller veya benzeri borçlanma araçları, öncelikle paysahiplerine önerilmeyecekse, yukarıda sayılan unsurlara ilave olarak, aşağıda belirtilen kayıtların da esas sözleşmede açıklanması gerekecektir :

a. Değiştirme veya alım haklarının kullanılma şartları,

b. İhraç bedelinin hesaplanmasına ilişkin esaslar.

Bu kayıtların esas sözleşmeye konulmasının altında yatan gerekçe, şeffaflığın ve görürlüğün sağlanması, yani paysahiplerine ŞSA'nın tâbi olduğu koşulların açıkça gösterilmesi, değiştirme ve alım haklarının kullanılma süreleri başta olmak üzere diğer hakların kullanılmasına ilişkin diğer şartların belli edilmesidir(Komisyon Raporu).

Yukarıda belirtilen kayıtları taşıyan esas sözleşme hükmü tescil edilecektir, ancak ilân edilmesi gerekmeyecektir. Bunun nedeni, Tasarının gerekçesinde, *"ilânın, üçüncü kişileri ve özellikle kredi verenlerden bazılarını, şirketin sermayesini arttırdığı yanlışlığına düşürme"* olasılığı olarak belirtilmektedir(Komisyon Raporu, m.463/f.2).

II.b. ŞSA Kapsamında İhraç Edilecek Senetleri Alabilecek Olanlar

ŞSA artırımından faydalanma, daha doğrusu, değiştirme ve alım haklarını kullanarak şirketin pay senedini iktisap edebilme olanağı, Tasarıda, *"şir-*

⁴ Tasarıya bağlı nama yazılı pay ihracına izin vermektedir. Meselâ, "değiştirme ve alım hakları esas sözleşmenin 18 inci maddesinde öngörülmüş bulunan devir sınırlamalarına bağlıdır" gibi. Bkz. (Komisyon Raporu, m.465)

ketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanlar ile çalışanlar” olmak üzere sınırlı sayı (numerus clausus) olarak belirli kişilere tanınmıştır. Ancak, Tasarının 466ncı maddesinde pay sahipleri için öngörülen özel durum da dikkate alındığında, şarta bağlı sermaye artırımını kapsamında, tahvillere ve benzeri borçlanma araçlarına bağlı olarak değiştirme ve alım hakları içeren senetleri edinme hakkının, aşağıda belirtilen üç gruba tanınacağını söyleyebiliriz:

1. Şirketin pay sahipleri,
2. Şirket veya topluluk şirketleri tarafından yeni çıkarılan, yani değiştirme hakkını⁵ içerecek ihraç edilmiş bulunan tahvillerin ve benzeri borçlanma araçlarının alacaklıları,
3. Şirketin veya topluluk şirketlerinin çalışanları.

Burada kastedilen “topluluk şirketleri”, Tasarının 195inci ve devamı maddelerde geçen hâkim şirket ile ona doğrudan veya dolaylı olarak bağlı bulunan şirketleri kapsamaktadır. “Çalışanlar” sözcüğü ise, şirketin ve topluluk şirketlerinin işçileri dahil sıfatları ne olursa olsun tüm çalışanları kapsamaktadır.

II.c. Şarta Bağlı Sermaye Artırımının Üst Sınırı

Şarta bağlı sermaye artırımında, şartlı olarak artırılan sermayenin toplam itibarı değeri, sermayenin yarısını aşamayacak ve yapılan ödeme en az nominal değere eşit olacaktır (TTKT, m.464). Bu hüküm, sermayenin korunması ilkesinin gereği olarak öngörülmüştür. Sınırlamaya gerekçe olarak ise “*sermayenin bir organ kararı ile artırılabilmesi temel kuralının istisnası olan bu*

⁵ Değiştirme hakkı; tahvillere ve benzeri borçlanma araçlarına bağlanmış, sahibine söz konusu borçlanma senetlerini tek taraflı iradesiyle, şirketin pay senedi ile değiştirme hakkını veren bir haktır. Bu hak yenilik doğurucudur. Tahvilin ve benzeri borçlanma araçlarının alacaklıları sadece mezkûr senetlerde yazılı anaparanın ve faizinin değil, bir alternatif faculta olarak şirketin pay senedini elde etmeye ilişkin beklentinin de hâmlidir. Yenilik doğurucu hakkın kullanımı ile, alacak ile pay senedi bedeli takas edilmiş olur.”Bkz. (Komisyon Raporu, m.463/f.2)

uygulamanın bir sınıra bağlanması gerekliliği ve şirketin sermayesinin üçüncü kişiler tarafından sınırsız olarak artırılmasının önlenmesi” olarak gösterilmiştir(Komisyon Raporu, m.464).

II.d. Şarta Bağlı Sermaye Artırımında Pysahiplerine Tanınacak Haklar

Tasarımın 466ncı maddesinin birinci fıkrasında; “*şarta bağlı sermaye artırımını kapsamında tahvillere ve benzeri borçlanma araçlarına bağlı olarak değiştirme ve alım hakları içeren senetlerin ihraç edilmesi”* durumunda, bunların öncelikle, mevcut payları oranında, pysahiplerine önerilmesi öngörülmüştür. Zira, ŞSA yöntemi ile sermaye artırımında, rüçhan haklarının kaldırılması nedeniyle, pysahiplerinin zarara uğraması sözkonusu olabilecektir. Pysahipleri yeni payları alamayacakları için de şirketteki katılma oranları düşecektir. Dolayısıyla, sözkonusu kayıp, Tasarıda “**önerilme hakkı**” ile dengelemeye çalışılmıştır.

Bu yönüyle, önerilme hakkı, şarta bağlı sermaye artırımında değiştirme veya satım hakkı içeren tahvillerin veya benzeri borçlanma senetlerinin önce pysahiplerine önerilmesi zorunluğuna ilişkin yeni bir pysahipliği hakkı getirmektedir. Bu pysahipliği hakkı, şirketin önerme, yani öneride bulunma zorunluluğundan doğacaktır. Ve, önerilme hakkı aracılığı ile, pysahibi yeni pay alma hakkını dolaylı bir şekilde korumuş olacaktır. Ancak, bu hak, sadece tahvil ve benzeri borçlanma senetlerinin değiştirme ve alım hakları içermesi halinde tanınacaktır; yoksa çalışanlara tanınan alım haklarında pysahipleri önerilme hakkına sahip olmayacaktır(Komisyon Raporu, m.466).

Bununla birlikte, Tasarıda, bu önerilmeye muhatap olma hakkının, haklı sebeplerin varlığında kaldırılabilmesine veya sınırlandırılmasına da olanak sağlanmaktadır(TTKT, m.466/f.2). Anılan düzenlemenin gerekçesinde, “*haklı sebebin, şirketin menfaati yönünden değerlendirilmesi ve eşit işlem ve hakların sakınılarak kullanılması ilkesine uyulması gerektiği; gereğinde piyasa*

şartlarının haklı sebep olarak kabul olunabileceği, örneğin, bir aracı kurumun tahvillerin tümünü satın alma önerisini yapması halinde pahasahiplerinin önerilme hakkının kaldırılabilceği” belirtilmektedir.

Ancak, 466ncı maddenin 3üncü fıkrası ile bu sınırlama ve yasaklamanın keyfi olarak kullanılmasına engellenmeye çalışılmıştır. Şöyle ki; anılan fıkrada “*şarta bağlı sermaye artırımı için gerekli olan rüçhan ve önerilmeye muhatap olma haklarının kaldırılması veya sınırlandırılmasından dolayı, hiç kimse haklı görülmeyecek bir şekilde yararlandırılmaz veya kayba uğratulamaz.*” denilerek, pahasahipleri bir kez daha korunmuş ve önerilme hakkının kaldırılması veya sınırlandırılmasından, belli kişilere haksız yarar sağlaması ya da bu yolla bazı kişilerin ileride hâkimiyeti ele geçirmesi önlenmeye çalışılmıştır(Komisyon Raporu, m.466).

II.e. Şarta Bağlı Sermaye Artırımında Değişirme ve Alma Hakkını Haiz Bulunan Kişilere Tanınacak Haklar

Şarta bağlı sermaye artırımı kurumunun güven verebilmesi ve işlerlik kazanabilmesi için, değişirme ve alım hakkı sahiplerinin, payların (pay senetlerinin) devirlerini sınırlayan esas sözleşme hükümlerine karşı korunmaları gerekmektedir. Zira, esas sözleşme hükümlerinin, anılan hakların kullanılmasını engellemesi durumunda, değişirme ve alım hakları cazibelerini yitirecek ve sermaye piyasası aktörleri başta olmak üzere, kimse bu hakları edinmeye talip olmayacaktır(Komisyon Raporu, m.467).

Bu manada, Tasarının 467nci maddesinin birinci fıkrası ile “*kendilerine nama yazılı payları iktisap etme hakkı tanınmış bulunan değişirme veya alım hakkını haiz alacaklıların veya çalışanların, bu tür payların devirlerinin sınırlandırılmış olduğu gerekçesiyle, söz konusu hakları kullanmalarının engellenemeyeceği” kuralı getirilmektedir.*

Ancak, şirketin, bu hususu şirket esas sözleşmesinde açıkça belirtmiş olması, bir başka deyişle, ŞSA yapılması halinde nama yazılı paylara ilişkin

esas sözleşmede yer alan sınırlayıcı hükümlerin aynen uygulanacağını esas sözleşmesinde veya izahnamede belirtilmesi durumunda, bu sınırlamalar değiştirme veya alım hakkını haiz alacaklılar veya çalışanlar hakkında da uygulanacaktır(TTKT, m.467/f.1).

Gene, Tasarıya göre, değiştirme veya alım haklarının, sermaye artırımı yapılması, yeni değiştirme veya alım hakları tanınması veya başka bir yolla kayba uğratılması da sözkonusu olamayacaktır(TTKT, m.467/f.2). Bununla birlikte, değiştirme fiyatının indirilmiş olması veya hak sahiplerine uygun bir denkleştirme sağlanması ya da aynı şekilde pahasahiplerinin haklarının da kayba uğratılmış olması durumunda, değiştirme veya alım haklarının kayba uğratılması mümkün olabilecektir(TTKT, m.467/f.2).

II.f. Şarta Bağlı Sermaye Artırımında Taahhüdün İfası ve Pahasahipliğinin Doğması

Değiştirme veya alım hakkının kullanılması, yenilik doğurucu nitelikte bir haktır. Bu nedenle, anılan hak, sahibinin şirkete yönelteceği yazılı bir beyanla kullanılacaktır(Komisyon Raporu, m.468). Bir başka deyişle, yazılı beyan anılan hakkın geçerlilik şartı olacaktır. Nitekim, Tasarının 468inci maddesinin birinci fıkrası ile *“değiştirme ve alım haklarının, esas sözleşmenin şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükmüne gönderme yapan yazılı bir beyan ile kullanılması”* öngörülmüştür. İlgili mevzuatın, ihraç izahnamesinin yayınlanmasını gerekli görmesi durumunda, beyanda bu hususa da göndermede bulunulması gerekecektir(TTKT, m.468/f.1).

Gönderme ile kastedilen, sadece esas sözleşme hükmüne ilişkin madde numarasının belirtilmesi değildir; somut olaya uygun olarak kullanılan hak, değiştirilecek veya alınacak payın cinsi, sayısı, itibarı değeri, varsa grubu, çıkarma bedeli ve diğer haklara da beyanda yer verilecektir.

ŞSA’da sermaye taahhüdünün ifası ise, ya payın bedeli olan paranın yatırılması ya da takas ile gerçekleştirilecektir(TTKT, m.468/f.2). Şöyle ki;

değiştirme hakkının söz konusu olduğu hallerde, alınan pay senedinin bedeli, değiştirme hakkının kullanıldığı anda takas yolu ile ödenecektir. Zira, alınan pay senedinin bedeli bellidir ve bu bedel pay senedini alacak olan değiştirme hakkı sahibinin ödemesi gereken bir sermaye (taahhüt) borcudur. Diğer yandan değiştirme hakkının bağlı bulunduğu tahvil veya benzeri borçlanma senedinin içerdiği anapara ve oluşan faiz tutarı da bellidir. Dolayısıyla, değiştirme hakkı kullanıldığında, anapara ve faiz tutarı pay senedinin bedeli ile takas edilmiş olacaktır. Alma hakkının söz konusu olduğu durumlarda ise, pay senedinin bedeli, alma hakkı sahibi tarafından nakden ödenecektir ⁶.

Öte yandan, Tasarıda, *taahhüdün ifasının, ancak bir* mevduat veya katılım bankası aracılığıyla gerçekleştirilmesi öngörülmektedir(TTKT, m.468/f.2). Dolayısıyla, banka, burada alımı veya değiştirmeyi gerçekleştiren temsilci konumunda olacaktır. Bankanın sermaye taahhüdünün ifasını kabul etmesiyle birlikte de, pahası hakları kullanılabilir hâle gelecektir(TTKT, m.468/f.3). Gene, değiştirme veya alım hakkı kullanıldığı ve sermaye borcu takas veya ödeme yoluyla yerine getirildiği anda ve ölçüde, şirketin sermayesi kendiliğinden artacaktır(TTKT, m.463/f.2).

II.g. Şarta Bağlı Sermaye Artırımının Denetlenmesi

Tasarıda, esas ve kayıtlı sermaye sisteminden farklı olarak, şarta bağlı sermayenin kendisine özgü bir denetleme öngörülmüştür. Buna göre, *ŞSA'nın denetimi, hem şirket hem de banka nezdinde* yapılacaktır. Denetleme, kural olarak, hesap döneminin kapanmasından sonra bir işlem denetçisi tarafından yerine getirilecektir(TTKT, m.469/f.1). İşlem denetçisi, yapacağı denetimde, yeni payların ihracının kanuna, esas sözleşmeye ve gereğinde izahnameye uygun olup olmadığını inceleyecektir.

Ancak, Tasarıda, yönetim kurulunun talep etmesi halinde, bu denetimin,

⁶ Bu pay senetleri ayın karşılığı çıkarılamayacaktır. Bkz. (Komisyon Raporu, m.463/f.2)

hesap döneminin kapanmasından önce de yapılmasına izin verilmektedir(TTKT, m.469/f.1). Yönetim kurulunun, pay ihracında bankada bazı usulsüzlükler ve hatalar yapıldığı kanaatine varması veya bildirimler alması, vaktinden önce yapılacak denetim için haklı bir gerekçe olabilecektir. Ayrıca, aksaklık ve hataların önünün kesilmesi, bankanın ikaz edilmesi, değiştirilmesi, sorumluluğuna gidilmesi ve diğer önlemlerin alınabilmesi de erken denetimi zorunlu duruma getirebilecektir. Yine, hesap döneminin bitiminden önce yeni değiştirme ve/veya alım haklarının çıkarılacak olması durumunda da, yönetim kurulu hesap döneminin sona ermesinden önce denetim isteyebilecektir.

İşlem denetçisi, yapacağı incelemede, yeni payların ihracının kanuna, esas sözleşmeye ve gereğinde ihraç izahnamesine uygun olduğunu tespit ettiği takdirde, bunu yazılı olarak doğrulayacaktır(TTKT, m.469/f.2). Bir başka deyişle, denetim sonucunu yazılı bir rapor haline getirecektir ve bu raporu yönetim kuruluna yöneltecektir.

II.h. Şarta Bağlı Sermaye Artırımında Şirket Esas Sözleşmesinin Uygun Duruma Getirilmesi

Tasarımın 470inci maddesine göre, yönetim kurulu, işlem denetçisinin yazılı doğrulamasını aldıktan sonra, sermaye artırımını beyannamesi düzenleyecektir(TTKT, m.470/f.1). Bu beyannamenin işlevi, kuruluştaki kurucular beyanı ile diğer sermaye artırımlarında öngörülmüş bulunan yönetim kurulu beyanına özdeştir. Yönetim Kurulu, sermaye artırımını beyannamesinde, yeni çıkarılan payların sayısını, itibarî değerini, türlerini, belirli gruplara tanınan imtiyazları veya hesap döneminin sonundaki veya denetleme tarihindeki sermayenin durumunu belirleyecektir.

Bu konuda, şirket yönetim kuruluna tevdi edilen ikinci bir görev ise, esas sözleşmenin mevcut duruma uyarlanmasıdır(TTKT, m.470/f.1). Bu uyarlama, sermayenin artırılması olmayacağı gibi, esas sözleşme değişikliği niteliği de

taşımayacaktır. Çünkü, sermaye yıl içerisinde çeşitli tarihlerde hak kullanımlarıyla artmış ve esas sözleşmenin ŞSA'ya ilişkin maddesi de hak kullanımlarıyla değişmiş olacaktır. Dolayısıyla, yönetim kurulunun bu konuda yapacağı şey, temelde durumu gerçeğe getiren bir uyarlama olacaktır. Ve, bu uyarlama, yönetim kurulunun belirleme niteliğinde bir kararıyla yapılacaktır. Tasarıya göre, bu kararın genel kurulun onayına sunulmasına gerek yoktur. Öte yandan, yönetim kurulunca alınacak bu uyarlama kararı, ayrı bir şekilde alınabileceği gibi, sermaye artırım beyannamesinin içinde de yer alabilecektir(Komisyon Raporu, m.470).

II.i. Şarta Bağlı Sermaye Artırımında Değişikliklerin Tescil Ettirilmesi

Tasarıda, ŞSA'na bağlı değişiklikler için iki çeşit tescil yükümlülüğü öngörülmektedir. Bunlardan birincisi, ŞSA'na bağlı esas sözleşme değişikliğinin tescil ettirilmesidir. Tasarının 471inci maddesine göre, yönetim kurulu, hesap döneminin kapanmasından itibaren en geç üç ay içinde, esas sözleşme değişikliğini ticaret siciline tescil ettirecektir. Tescil müracaatı, doğal olarak, işlem denetçisinin doğrulama yazısı alındıktan sonra, sermaye artırım beyannamesi ve ayrı ise uyarlama kararı ile birlikte yapılacaktır.

İkinci tescil yükümlülüğü ise, ŞSA'na yönelik esas sözleşme maddesinin konusuz kalmasına ilişkindir. Yani, ŞSA'da değiştirme ve alım haklarının kullanımlarıyla genel kurul kararında öngörülen tutara ulaşıncaya, başka bir deyişle o tertibe ilişkin şarta bağlı sermaye artırım gerçekleşince ve bu durum işlem denetçisi tarafından bir rapor ile doğrulanınca, yönetim kurulu, bu artırımın dayanağı olan şarta bağlı sermaye artırımına ilişkin hükmü esas sözleşmeden çıkaracaktır. Ve, bu çıkarma ticaret siciline tescil ettirilerek sicilde de silinmesi sağlanacaktır(TTKT, m.472).

III. ÖZET VE SONUÇ

TTK Tasarısı'nda anonim şirketler için öngörülen yeniliklerden birisi şarta bağlı sermaye artırımındır. Şarta bağlı sermaye artırımı (ŞSA), anonim şirket tarafından çıkarılacak tahvillerin ve benzeri borçlanma araçlarının alacaklılarına ve şirket çalışanlarına, paysahibi olma imkanı sağlayacak, bu yolla da şirkete sermaye sağlayacak olan yeni bir yöntemdir. Bu yönüyle, ŞSA'da sermaye artırımının gerçekleşme zamanı üçüncü kişilerin kararına, yani şartı bağla kalacaktır.

Tasarıya göre, şarta bağlı sermaye artırımında, şartlı olarak artırılan sermayenin toplam itibarı değeri, sermayenin yarısını aşmayacak ve yapılan ödeme en az nominal değere eşit olacaktır. Gene, ŞSA kapsamında, değiştirme ve alım haklarını kullanarak şirketin pay senedini iktisap edebilme olanağı, öncelikle paysahiplerine önerilmek koşuluyla, şirketten veya topluluk şirketlerinden alacaklı olanlar ile şirket ve topluluk çalışanlarına tanınmaktadır.

ŞSA'da sermaye taahhüdünün ifası, payın bedeli olan paranın yatırılması ya da takas yolu ile gerçekleştirilecektir. Taahhüdün ifa edildiği anda da, şirketin sermayesi kendiliğinden artacaktır. Öte yandan, ŞSA, anonim şirket paysahiplerinin müktesep haklarına bir yenisini daha ekleyecektir. O da, şarta bağlı sermaye artırımında değiştirme veya satım hakkı içeren tahvillerin veya benzeri borçlanma senetlerinin önce paysahiplerine önerilmesi zorunluğuna ilişkin "*önerilme hakkı*" olacaktır.

KAYNAKÇA

Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu, Esas No:1/324. Ankara : Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu

T.C. Yasalar (09.07.1956) **6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu.** Ankara: Resmi Gazete (9353 sayılı)